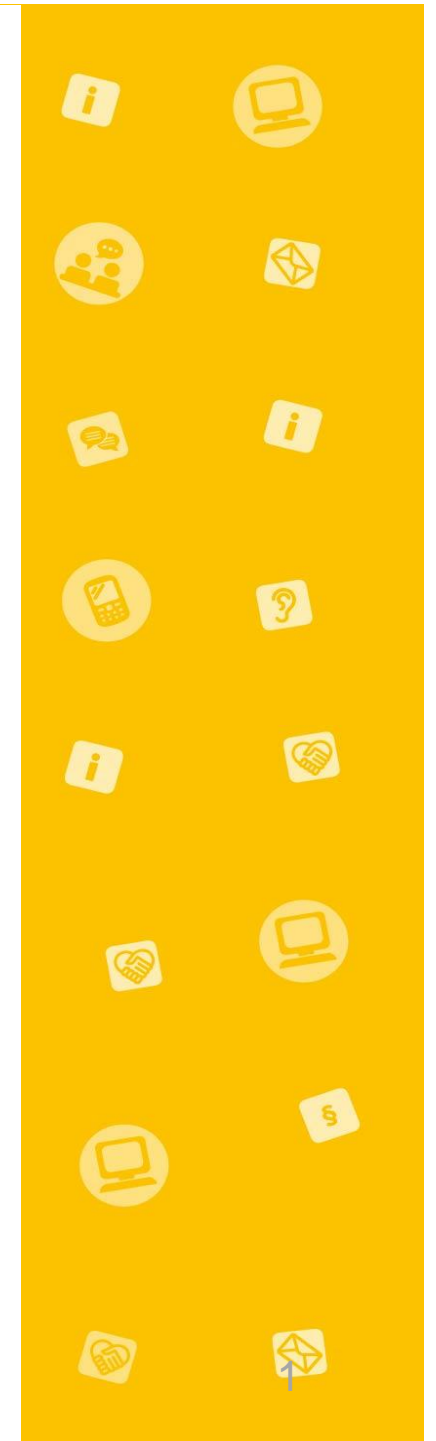

Tukea ja apua rikoksen uhrille, Rikosuhripäivystys auttaa nuorta

Maatu Arkio

Toimintaa tukee:

RIIKU

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS

- § Yleishyödyllistä toimintaa, palvelut suunnattu rikoksen uhreille, uhrien läheisille ja rikosasiassa todistaville.
- § Päärahoittajat ovat valtio OIKEUSMINISTERIÖ JUSTITIEMINISTERIET ja STEA
- § Palvelut ovat maksuttomia.

500 nuorten parissa työskentelevää ammattilaista vastasi kyselyyn (2014-2015)

§ RIKUn tehtävänä on edistää rikoksen uhrin, hänen läheistensä ja rikosasiassa todistavien asemaa. Nyt sinulla on mahdollisuus vaikuttaa! Numeroi kolme (1= tärkein) kohderyhmää, jotka mielestäsi hyötyisivät eniten lisätiedosta tai koulutuksesta rikosuhriasioihin liittyen?

Ø Yläasteikäiset nuoret

MATERIAALIPAKETIT

- § Menetelmiä rikosasioiden puheeksiottoon- materiaalipaketit helpottavat vaikeiden asioiden puheeksiottoa nuorten kanssa
- § Materiaalipaketit lisäävät nuorten tietoisuutta rikosasioista, auttavat nuoria tunnistamaan rikokset sekä rohkaisevat rikosasioista puhumiseen ja avun hakemiseen
- § Materiaalipaketit sisältävät:
  - § Ohjeet materiaalien käyttöön
  - § Videot
  - § PowerPoint- esitykset
  - § Keskustelumateriaalia
  - § Tietokilpailun

3.4.2018

MATERIAALIPAKETIT

- § Mitä on seurusteluväkivalta? – Pohdintaa omien rajojen tunnistamisesta
- § Fyysisen väkivallan vakavuus ja puhumisen tärkeys
- § Seksuaalirikoksen tunnistaminen ja avun hakemisen tärkeys (Metoder för att ta upp brott till discussion - Att känna igen sexualbrott och vikten av att söka hjälp)
- § Väkivallasta perheessä saa puhua – Mitä tarkoittaa avun saaminen?
- § Tunnistammeko koulussa tapahtuvat rikokset?
- § Ennakoivan puhumisen merkitys ja nuoren rikoksen uhrin tukeminen (Huoltajille)

3.4.2018

MATERIAALIPAKETIT

- § Materiaalipaketit ovat kaikille nuorten parissa työskenteleville, esimerkiksi:
  - § Opettajille, nuorisotyöntekijöille ja seurakunnan työntekijöille
- § Materiaalipaketteja voi hyödyntää nuorten parissa, esimerkiksi:
  - § Koulujen oppitunneilla, nuorisotiloilla ja rippileireillä
- § Materiaalipaketit voi käydä lataamassa maksuttomasti:
www.riku.fi/materiaalipaketit

3.4.2018

Sosionomi Rosa Tverin-Wiion opinnäytetyö; Nuorten kokemuksia kouluissa tehtävästä rikosuhrityöstä

- § Nuorten tiedot avun hakemisesta paranivat, he oppivat paremmin tunnistamaan eri rikoksia ja väkivallanmuotoja sekä tietämys rikosprosessista parani
- à Tietoisuuden lisäämisen avun hakemisesta voidaan nähdä yhtenä keskeisenä tekijänä erityisesti toistuvien uhrikokemusten ennaltaehkäisyssä
- § Positiivisinta palautetta nuoret antoivat seksuaalirikoksia koskevasta materiaalista ja toivoivat eniten lisätietoa sekä materiaalia seksuaalirikoksista ja seurusteluväkivallasta

Helsingin Sanomat

Päivän lehti 7.3.2018

Opetushallitus julkaisi oppaan seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisystä kouluissa.

Toni Lehtinen HS, Jussi Salmela HS

Muistilista koulun seinälle:

- § Koulussa tapahtuvaa seksuaalista häirintää on lähdettävä selvittämään viipymättä.
- § Oppilaitoksen pitää rohkaista opiskelijoita ilmoittamaan havaitsemastaan tai kohtaamastaan häirinnästä.
- § Tilanteeseen puuttuminen vaatii aina asian selvittämistä osapuolten kesken, joten nimetön ilmoitus häirinnästä ei usein riitä.
- § Jos seksuaalisesta häirinnästä epäillään henkilöstöön tai oppilaskuntaan kuuluvaa, tapahtumien kulku selvitetään ja osapuolia kuullaan. Sen jälkeen päätetään toimenpiteistä.
- § Jos häirintä jatkuu tai on vakavaa, oppilaitos voi antaa varoituksen tai viime kädessä erottaa työntekijän.
- § Jos häirintään on syylistynyt oppilas, hänelle voidaan määrätä kurinpitoseuraamus.
- § Seksuaalirikosepäilyt ilmoitetaan poliisille.
- § Oppilaitoksen on tehtävä muistilista oppilaitoksen toimintatavoista seksuaaliseen häirintään puuttumiseksi. Muistilista voidaan sijoittaa vaikka ilmoitustaululle.

Nuoret RIKUchatissa nyt

- § Seksuaalirikokset ja häirintä netissä
- § Pahoinpitely, nuorten välinen ja perheen sisällä
- § Arkaluonteisten ja pilkkaavien kuvien levittäminen somessa → kiristäminen, uhkailu ja haukkuminen

§ 6. - luokkalaiset:

Toiveet avusta, tuesta ja tosissaan ottamisesta

"Toivon, että aikuinen ottaa asian riittävän vakavasti ja huolehtii asiasta kuultuaan sen".

§ 8.-9.-luokkalaiset: Toiveet aktiivisesta otteesta

"Että hän kertoisi mitä minun täytyisi tehdä, mihin ilmoittaa asiasta tai muuta".

§ Ammattikoulun opiskelijat:

"Toivoisin aikuiselta tukea ja ymmärrystä ja tietenkin apua".

Kohtaaminen

3.4.2018

11

Vastuun näkökulma, Uhria syyttävä

Mitä uhri teki/ei tehnyt ennen kun joutui rikoksen uhriksi? Kolmivaiheinen ajattelu. (W. Ryan)

1. Uhrin asenteet, käytös
2. Tämän seurauksena uhriksi
3. Rikoksen uhriksi joutuminen voidaan välttää muuttamalla huolimaton, harkitsematon tai provokatiivista käyttäytymistä

Uhria puolustava

- § Syyt "systeemissä"
- § Syy tekijässä ei uhrissa

Rikoksen uhriksi joutumisen osasyinä ovat sosialisointi kautta sisäistetyt yhteiskunnan arvot ja kulttuuriset tekijät sekä sosiaaliset instituutiot.

Miksi lapsiin/nuoriin kohdistuvaa väkivaltaa on vaikea tunnistaa?

- § Lapsi/nuori on aikuiseen nähden heikommassa asemassa eikä hän pysty kunnolla puolustamaan itseään.
- § Pelko siitä, mitä seurauksia läheisille tai itselleen voi tulla, estää kertomasta väkivallasta.
- § Lapsi/nuori ei usko, että kertomisesta olisi apua tai ketään aikuista kiinnostaisi hänen asiansa.
- § Lapset/nuoret oppivat kestämään väkivaltaa ja omaavat taipumuksen äärimmäiseen selviytymiseen.
- § Lapset/nuoret eivät usein luota keneenkään, eivätkä siksi koe perheväkivallasta kertomista tarpeelliseksi.
- § Väkivaltaan liittyvä salaisuus eristää myös kavereista ja ystävistä.

Työntekijän tulee aina kysyä oireilevalta nuorelta mahdollisesta väkivallasta.

Kysyminen kertoo jo itsessään, että väkivallasta voi ja saa puhua.

Lapsen/nuoret reaktiot

- § Ahdistus
- § Syyllisyys, pelokkuus ja jatkuva huoli
- § Avuttomuus ja kaoottiset tunnetilat
- § Emootioiden hallitsemattomuus
- § Uupumus
- § Pakonomainen tarve puhua tapahtuneesta
- § Keskittymiskyvyn heikkous
- § Pelko, että jotain kamalaa tapahtuu uudestaan

Lapsen /nuoren tarpeet

- § Turvallinen ja rauhallinen ympäristö
- § Rauhoittamista, tynnyttelyä ja suojelua sekä aikuisten kärsivällisyyttä
- § Fyysistä hoivaa ja asioiden helpottamista
- § Struktuuria, johdonmukaisuutta, faktoja ja tietoa
- § Uni
- § Rauhallisuus, joku joka kuuntelee
- § Asioiden toistoa kärsivällisesti
- § Vakuuttelua turvallisuudesta

1. Jokainen lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskentelevä ammattilainen kohtaa työssään väkivaltaa kokeneita lapsia, nuoria ja aikuisia.
2. "Myös puuttumattomuus on valinta"
3. Toimijoiden yhteistyö!

Kiitos !

- HENKILÖKOHTAISTA TUKEA
- AUTTAVA PUHELIN 116 006
- JURISTIN PUHELIN 0800 161 177
- Maksuttomia ja ilman lähetettä
- www.riku.fi
- www.riku.fi/nuoret

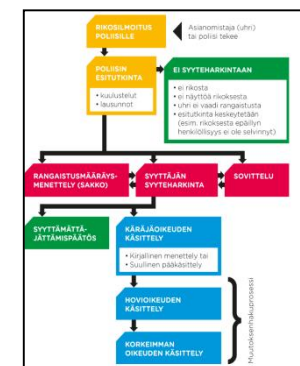
§ RIKU CHAT

§ www.riku.fi/nuoret
arkisin klo 9.00-15.00
sekä maanantai-
iltaisin klo 17.00-
19.00

§ MATERIAALIA NUORILLE

§ KOULUTUSTA

Lähteet

- § Ellonen, N. & Kääriäinen, J. & Salmi, V. & Sariola, H. (2008). Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset. Tampereen yliopistopaino.
- § Haapasalo, J. (2005). Periytyykö väkivaltainen käyttäytyminen sosiaalisesti? Suomen Lääkärilehti, 45, 60, 4611–4615.
- § Fagerlund, M. & Peltola, M. & Kääriäinen, J. & Ellonen, N. & Sariola, H. (2014.) Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2013. Lapsiuhritutkimuksen tuloksia. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 110. Poliisiammattikorkeakoulu. Tampere.
- § Finkelhorn, D. & Wolak, J. & Berliner, L. (2001). Police reporting and professional help seeking for child crime victims: a review. Child maltreatment, February, 6, 1, 17–30.
- § Humppi, S-M. Ellonen, N. (2010). Lapsiin kohdistuva väkivalta ja hyväksikäyttö. Tampereen yliopistopaino.
- § Kauppi, A. (2012). Sisäiset mustelmat – pahoinpitely psyykkiset vaikutukset. Teoksessa A. Söderholm & S. Kivitie-Kallio (toim.) Lapsen kaltoinkohtelu (s. 125–130). Porvoo: Duodecim.
- § Laapio, M-L. (2005). Poliisi ja perheväkivalta. Poliisiammattikorkeakoulu.
- § Oranen M. (2012). Lapsi ja perheväkivalta. Teoksessa A. Söderholm & S. Kivitie-Kallio (toim.) Lapsen kaltoinkohtelu (s. 217–238). Porvoo: Duodecim.
- § Piispa, M. (2004). Väkivalta ja parisuhde. Nuorten naisten kokeman parisuhdeväkivallan määrittely surveytutkimuksessa. Helsinki, Yliopistopaino.
- § Söderholm, A. & Politi, J. (2012). Lapsen laiminlyönti. Teoksessa A. Söderholm & S. Kivitie-Kallio (toim.) Lapsen kaltoinkohtelu (s. 76–98). Porvoo: Duodecim.

Lähteet

- § Hautanen, T. 2017. Vain vanhempien parisuhdeasia? Väkivallan arviointi huoltajuusriidoissa. Teoksessa Niemi, J., Kainulainen, H. & Honkatukia P. (toim.) 2017. Sukupuolistunut väkivalta, Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino
- § Hyvärinen, S. 2017. Piiskasta jäähypenkkiin – Suomalaisten kasvatusasenteet ja kuritusväkivallan käyttö 2017. Verkkójulkaisu 2/2017. Lastensuojelun Keskusliitto.
- § Poijula, S. 2016. Lapsi ja kriisi. Selviytymisen tukeminen. Helsinki: Kirjapaja
- § Soisali, R. 2016. Systemia 2 aiheita ammattiauttajille. Tallinna: AS Printon

Lähteet

Ellonen, N. & Kääriäinen, J. & Salmi, V. & Sariola, H. (2008). Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset. Tampereen yliopistopaino.

Haapasalo, J. (2005). Periytyykö väkivaltainen käyttäytyminen sosiaalisesti? *Suomen Lääkärilehti*, 45, 60, 4611–4615.

Finkelhorn, D. & Wolak, J. & Berliner, L. (2001). Police reporting and professional help seeking for child crime victims: a review. *Child maltreatment, February, 6, 1, 17–30*.

Humppi, S-M. Ellonen, N. (2010). Lapsiin kohdistuva väkivalta ja hyväksikäyttö. Tampereen yliopistopaino.

Kauppi, A. (2012). Sisäiset mustelmat – pahoinpitely psyykkiset vaikutukset. Teoksessa A. Söderholm & S. Kivitiie-Kallio (toim.) *Lapsen kaltoinkohtelu* (s. 125–130). Porvoo: Duodecim.

Niemi, J. (2010). *Seurusteluväkivalta nuorten kokemana*. Pro Gradu tutkielma, Tampereen yliopisto, Sosiaalitutkimuksen laitos.

Piispa, M. (2004). *Väkivalta ja parisuhde. Nuorten naisten kokeman parisuhdeväkivallan määrittely surveytutkimuksessa*. Helsinki, Yliopistopaino.

Söderholm, A. & Politi, J. (2012). Lapsen laiminlyönti. Teoksessa A. Söderholm & S. Kivitiie-Kallio (toim.) *Lapsen kaltoinkohtelu* (s. 76–98). Porvoo: Duodecim.

THL, Kouluterveyskysely 2013 ja 2015.

